

The Academy of Management and Administration in Opole

**PHYSICAL CULTURE AND SPORT
IN HARMONIOUSLY DEVELOPED
PERSONALITY FORMATION**

Monograph

Opole 2021

The Academy of Management and Administration in Opole

**PHYSICAL CULTURE AND SPORT
IN HARMONIOUSLY DEVELOPED
PERSONALITY FORMATION**

Monograph

*Editors: Volodymyr Prystynskyi
and Tadeusz Pokusa*

Opole 2021

ISBN 978-83-66567-34-4

Physical culture and sport in harmoniously developed personality formation.

Volodymyr Prystynskyi, Tadeusz Pokusa (editors). *Monograph*. Publishing House WSZiA, Opole. 2021. 384. ISBN 978-83-66567-34-4.

Editorial Office: The Academy of Management and Administration in Opole

18 Niedziałkowskiego str., Opole 45-085 Poland

Tel. 77 402-19-00/01

E-mail: info@poczta.wszia.opole.pl

Reviewers:

prof. dr hab. Marian Duczmal

doc. Nadiya Dubrovina, PhD, CSc (Slovakia)

Editorial Board

Oksana Blavat (Ukraine), Tulegen Botagariev (Republic of Kazakhstan),

Zoia Dikhtiarenko (Ukraine), Wojciech Duczmal, Oleksandr Kholodnyi (Ukraine),

Viktor Koriahin (Ukraine), Iryna Ostopolets (Ukraine), Filip Pokusa,

Viktoriiia Slabouz (Ukraine), Sławomir Śliwa

Publishing House:

The Academy of Management and Administration in Opole

18 Niedziałkowskiego str., Opole 45-085 Poland. Tel. 77 402-19-00/01

Authors are responsible for content of the materials

© Authors, 2021

© Volodymyr Prystynskyi, Tadeusz Pokusa, 2021

© Publishing House WSZiA, 2021

CONTENT

Preface	6
Part 1. Theoretical and methodological factors of social functions realization of physical culture and sports in harmonious personality formation	9
1.1. Educational space of the institution of higher education in the aspect of health of students	9
1.2. Deficiency of modern student health culture youth as a social problem	13
1.3. Research of the influence of the content of physical education curricula on the motivation of students to regular classes	18
1.4. Health of university students: state, problems and ways of their solution	30
1.5. Philosophical and theoretical foundations of training athletes in cross-cultural interaction of modern society	39
1.6. Substantiation of theoretical provisions for the development of educational technologies for the formation of individual self-concept of student health	45
1.7. Information and communication technologies as a means of learning and creative development of students in the process of physical education ...	50
Part 2. Discursive-projective competence and professional-pedagogical training of a specialist in the field of physical culture and sports in the context of the humanistic worldview development of individual ..	54
2.1. The concept of designing professional and pedagogical training of a specialist in the field of physical education and sports	54
2.2. Socio-pedagogical principles of formation of discursive-projective competence of a specialist in the field of physical culture and sports	60
2.3. Model of professionally applied physical training for technical specialty students at the higher education institution	64
2.4. Information technologies in the formation of professional competencies of future specialists in physical culture	72
2.5. Factors that influence the quality of professional and pedagogical activity of the physical education teacher	80

2.2. Socio-pedagogical principles of formation of discursive-projective competence of a specialist in the field of physical culture and sports

2.2. Соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту

Завданнями нашого дослідження є спроба виділити і теоретично обґрунтувати соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту, проаналізувати основні закономірності навчання і принципи її формування.

Серед означених принципів виділимо такі: принцип гуманізації, принцип систематичності і послідовності, принцип свідомості і активності.

Принципи формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту лежать в основі вивчення усіх фахових дисциплін, регулюють організаційні аспекти навчального процесу на різних рівнях. На їхній основі розробляються принципи фахових методик, конкретизуються принципи вивчення окремих дисциплін з метою формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Вимоги означених принципів мають ураховуватися при укладанні підручників і навчальних посібників [6, с. 261].

Говорячи про соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту як складну систему різних типів зв'язків і видів діяльності, маємо на увазі організований процес такого формування, що враховує об'єктивні закономірності й деякі принципи.

Закономірності формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту – об'єктивні, стійкі й суттєві зв'язки, що зумовлюють ефективність навчання: спрямованість навчання на розв'язання взаємопов'язаних завдань всебічного і гармонійного розвитку особистості студента (С. Гончаренко [1]).

Стосовно формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту у працях науковців (В. Беспалько, В. Давидов, М. Шкіль, В. Стрельников [5-11] та ін.) виділені такі закономірності: обумовленість процесу навчання суспільними потребами; взаємозв'язок викладання і навчання; залежність змісту навчання і завдань, що

відображають потреби професії і суспільства; урахування міжпредметних зв'язків; взаємозв'язок навчання і виховання у процесі фахової підготовки.

На основі закономірностей навчання виділимо принципи формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Науковцями розділяються принципи формування компетентностей майбутніх фахівців на змістові та організаційно-методичні групи принципів. Змістові принципи – фундаментальності, науковості, професійної спрямованості; організаційно-методичні – системності і логічної послідовності, єдності групового та індивідуального навчання, зворотного зв'язку, доступності при достатньому рівні складності, продуктивності і надійності [6].

Зосередимо увагу на методологічних принципах формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. До них ми віднесли: гуманізації, систематичності і послідовності навчання, свідомості і активності. Зупинимося на розкритті особливостей кожного з виділених принципів.

Принцип гуманізації формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту передбачає створення умов для розвитку духовного світу особистості, її найкращих здібностей і якостей, проєктивних і творчих можливостей. Застосування означеного принципу при формуванні дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту реалізується внаслідок підвищення інтересу до загальнонаукових і спеціальних знань, демонстрації використання знань, умінь, навичок з проєктивної діяльності у професійній діяльності, розширення меж загального світогляду, розвиток логічного мислення [2, с. 55-63; 3, с. 117-123; 4, с. 495-500; 6, с. 260-267].

Використання *принципу систематичності і послідовності* обумовлене логікою науки і враховує особливості пізнавальної діяльності студентів. Згідно з цим принципом навчальний процес повинен відбуватися чітко і послідовно, діяльність викладача спрямована на формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту у вигляді логічної системи, де наступний матеріал ґрунтується на попередньому і враховує внутрішньо предметні зв'язки. При виборі змісту навчального матеріалу і завдань формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури слід враховувати навчальні можливості студентів [6].

Принцип свідомості і активності у формуванні дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту передбачає осмислений, свідомий і творчий підхід до вивчення знань з проєктивної діяльності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Цьому сприяють: роз'яснення цілей і завдань проєктивної діяльності, значення її для майбутньої

професійної діяльності; використання у процесі опанування проєктивною діяльністю за допомогою операцій мислення (аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення); мотиви і використання раціональних прийомів навчання; якісний контроль за рівнем засвоєння інформаційно-комунікаційних знань, корекція отриманих результатів.

Отже, нами виділені принципи формування дискурсивно-проєктивної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту, а саме: принцип гуманізації, принцип систематичності і послідовності, принцип свідомості і активності. Використання означених принципів у навчальному процесі сприятиме глибокому і повному засвоєнню студентами навчального матеріалу з проєктивної діяльності, стимулюватиме до творчості, розвиватиме дослідницькі уміння, сприятиме розвитку та саморозвитку професійно-педагогічної майстерності, формуватиме дискурсивно-проєктивну компетентність фахівця в галузі фізичної культури і спорту.

Література:

1. Гончаренко С.У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення. Рівне : Волинські обереги, 2012. 192 с.
2. Лебедик Л.В. Дев'ять кроків становлення гармонійно розвиненої особистості. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. Зб. статей за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ-Краматорськ, Україна, 18-19 березня 2020 р.); гол. ред. В.М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 55–63. URL : <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>
3. Лебедик Л. Інтерактивне модульне навчання як чинник формування педагогічної компетентності майбутнього викладача економіки. *Зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / гол. ред. Мартинюк М.Т. Умань : ПП Жовтий О.О., 2009. Ч. 3. С. 117-123.
4. Лебедик Л.В. Оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язберезувального середовища. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : зб. статей за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 23-24 березня 2017 р.) у 2 томах / гол. ред. В.М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 495-500.
5. Стрельніков В.Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи. *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». № 31 (244). Черкаси : ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. С. 71-74.
6. Стрельніков В.Ю., Лейко С.В. Загально-дидактичні принципи формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників

у процесі фахової підготовки. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Полтава, 2014. Вип. 14. С. 260-267.

7. Стрельніков В.Ю. Використання теорій інтенсивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. Зб. наук. праць. К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. Вип. ЗК2 (71) 16. С. 316-319.

8. Стрельніков В.Ю. Розвиток духовності студентської молоді засобами фізичної культури і спорту. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. Зб. статей за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф.; гол. ред. В.М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 94-101. URL : <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>

9. Стрельніков В.Ю. Розвиток проектувальної майстерності майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. Вип. ЗК (45) 14. С. 395-399.

10. Стрельніков В.Ю. Сучасні технології навчання і психічне здоров'я учасників навчального процесу. *Формування здорового способу життя студентської молоді : реалії та перспективи*. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. м. Полтава, 24-25 грудня 2002 року. Полтава : ПДПУ, 2003. С. 20-24.

11. Стрельніков В.Ю. Формування здоров'язбережувального навчального середовища університету шляхом регулювання емоційних станів його суб'єктів. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : зб. статей за матеріалами IV Міжн. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 23-24 березня 2017 р.) у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 520-527.

Part 2. Discursive-projective competence and professional-pedagogical training of a specialist in the field of physical culture and sports in the context of the humanistic worldview development of individual

2.1. *Viktor Strelnikov* – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor; Professor of the Department of Special Education and Social Work

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

Sergij Chernobaj – Senior Lecturer

Irina Faynveyc – Master's degree student of the Faculty of Physical Education SHEE «Donbas State Pedagogical University», Slovyansk, Ukraine

2.2. *Lesya Lebedyk* – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Special Education and Social Work

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

Sergij Chernobaj – Senior Lecturer

Yrij Gurba – Master's degree student of the Faculty of Physical Education SHEE «Donbas State Pedagogical University», Slovyansk, Ukraine

2.3. *Liudmyla Shuba* – PhD in Pedagogy, Associate Professor; Associate Professor of the Physical Culture and Sport Management Department

«Zaporizhzhia Polytechnic» National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Victoria Shuba – PhD in Pedagogy; Associate Professor of the Pedagogy and Psychology Department

Prydniprovaska State Academy of Physical Culture and Sports, Dnipro, Ukraine

2.4. *Volodymyr Ashanin* – PhD (Physics-Mathematics), Professor

Ludmila Filenko – PhD (Physical education and sport), Associate Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture, Kharkiv, Ukraine

Olena Tserkovnaya – PhD (Physical education and sport), Associate Professor Kharkiv National University of Radio Electronics, Kharkiv, Ukraine